

The background of the entire page is a complex marbled paper pattern. It features a dense, swirling arrangement of organic, cell-like shapes in various shades of gray, from light to dark. The patterns resemble marbled paper or perhaps a microscopic view of certain biological tissues. The overall effect is a rich, textured, and somewhat chaotic visual field.

1847.

Uusi Aapis-kirja,

toimitettu

Suomalaisen Kirjallisuuden Seurasta
Helsingissä.

Helsingissä,

Painettu J. Cederwallerin ja Pojan tykönä, 1847.

Imprimatur: CLAS MOLANDER.

Maksaa niwottuna 4 kop. hopia-rahassa.

Neuvoja lapsen luettajalle:

Joka mieli lasta opettaa selvästi lukemaan, ottaoon seuraavista neuvoista tarvan vaarin:

1:ksi Puustawia lapselle opettaisssa, neuwotaan häntä tuntemaan ja ääntämään esinnä ääntäwät, sitten ääntywät suomalaiset, ja viimeksi wieraat puustawit. (Katso tämän kirjan lehtien ylälaitaa, ja mitä 3:nella ja seuraawilla lehtipuolilla puustawista neuwotaan.)

2:ksi Niin pian kuin lapsi tuntee kaikki suomalaiset puustawit, paitji D:tä ja G:tä, ruwetaan lasta tawuuttamaan; ja wasta sitten kuin lapsi selvästi tawaa kaikki tawaus-esimerkit, joissa ei löydy D:tä eikä G:tä eikä wieraita puustawia, opetetaan häntä tuntemaan, ääntämään ja tawauksissa käyttämään myös niitä.

3:ksi Jos luettaja itsekkään ei woi D:tä ääntää pehmiästi Ruotsalaisten eli Turun-Suomalaisten tawalla, ja sitä niin T:stä eroittaa; jättäköön sen, suomalaisia sanoja lukeissaan, (niinkuin Pohjalaiset, Sawolaiset ja Karjalaiset puhuessaan,) kokonansa pois, ja lukekoon: esim. ma=don niinkuin ma-on, pe=don niink. pe-on, we=den niink. we-en, pahuu=den niink. pahuu=en, ja ei suinkaan ma-ton, pe-ton, we-ten, pahuu=ten. Ja tämän neuwon antakoon lapsellenki.

4:ksi Jos luettaja ei taida G:tä yksinänsä äännettyinä T:stä eroittaa; ääntäköön sen, niinkuin se suomalaisissa sanoissa aina löytyhyki, N:nän kanssa yhdistettyinä, ja nimittäköön sen nge:ksi, se on, niinkuin se kuuluu, esimerkiksi, sanoissa: hangen, hengen, länget, pengex, fangen.

5:ksi Tawaus-esimerkkien luettua, ja ennen kuin lapsi pannaan mitään ulkoa lukemaan, opetetaan hän ei ainoastaan selvästi sisältä lukemaan vaan myös ymmärrystänsä myöden sydämeensä katkemaan Pyhän Raamatun sanat, jotka tässä kirjassa tawaus-esimerkkien perästä tulevat. Sen ohessa, eli muuta huoliasti ymmärrettävää ja huvittavaa ainetta luettaissa, neuvotaan lasta wäimerkistäki waaria ottamaan.

6:ksi Sekä puustawia tuntemaan että tawaamaan opetetaan lasta wähitellen ja houkuttelemalla, ett'ei hän koskaan ennättäisi lukemiseen kyllästyä, vaan tottuisi opistansa, waikka wähästäki, ilon saamaan.

7:ksi Mitä tässä nyt vielä puustawista ja tawauskista erittäin neuvotaan, siitä antakoon luettaja suusalla lapselle wähitellen niin paljon tietoa, kuin tarpeelliseksi näkee saadaksensa lasta tarffa-lukuiseksi.

Puustawista:

Ääntäviä puustawia (Vocales), joita yksinäänsä ääntää saetaan, ovat: a, e, i, o, u, y, ä, ö;

Ääntyviä (Consonantes), joita ainoastaan ääntävien kanssa yhdistettynä kuulumaan saadaan, ovat (b), (c), d, (f), g, h, j, k, l, m, n, p, (q), r, s eli s, t, w, (x), (z).

Kaksi-ääniöitä, se on, kaksi perätysten olevaa ääntävää puustawia, jotka molemmat yhteen ainoastaan yhden tawauksen tekewät, ovat Suomen kielessä: ai, au, ei, eu, ie, iu, oi, ou, ui, uo, yi, yö, äi, äy, öi, öy.

Edellä mainitut ääntävät puustawit ja ääntyvien seassa d, g, h, j, k, l, m, n, p, r, s (eli s), t, w ovat **Suomalaisia**, se on, suomalaisissa sanoissa käytettäviä; mutta b, c, f, q, x, z **Wieraita**, eli ainoastaan wieraita sanoja ja nimiä kirjoitettaissa tarpeellisia.

D ja **G**, waikka suomalaiset puustawit, eiwät kuitenkaan koskaan alota eiwätkä lopeta suomalaista sanaa, waan löytywät ainoastaan sanan sisässa, tawauksen alussa, ja on

D luettava paljoa pehmiämmästi kuin **t**, eli suomalaisissa sanoissa ääntämättä jätettävä, esim. sanasta **mato** tulee **madon** eli **ma'on**, waan ei suinkaan **maton**;

g äännettävä niinkuin pehmiä **f**, ja käytettävä suomen kielessä ainoastaan sanan sisässa **nn** perästä, usiammasti suljetun *), harwoin awoimen *), tawauksen alussa, esim. **hengen**, **kangas**, **rangan**; **hengen**, **wingutan**;

b luetaan melkein kuin **p**, waikka pehmiämmästi;

C tawauksen alussa, ääntäwien puustawien **e, i, y, ä** ja **ö** edellä, niinkuin **f**, muissa kohtauksissa niinkuin **f**, esim. **Silicia**, **Cäsar**, **Colossus**, **Clara**, lue: **Silifia**, **Cäsar**, **Kolossus**, **Klara**;

f melkein niinkuin **w** tahi **wh**, waikka jänkemmästi;

q (jota aina **w** eli **w:**ksi äännettävä **u** seuraa) luetaan niinkuin **f**, esim. **Quirinus**, **Quintus**, lue: **Kwirinus**, **Kwintus**;

r niinkuin **ff**, esim. **Alexis**, lue: **Aleffis**;

z niinkuin **tz** eli **ds**, esim. **Zipora**, lue: **Tsipora**;

h äännettävä oikeutta myöden niinkuin hywin jänkkä **h**, luetaan usiammasti melkein niinkuin **f**, esim. **Christus**, lue: **Kristus**;

ph niinkuin **f** (jänkkä **w** eli **wh**), esim. **Philippus**, lue: **Silippus**;

th melkein niinkuin **t**, esim. **Theophilus**, lue: **Teofilus**;

ß niinkuin **ff** eli **s**; **ß**, niinkuin **tz**.

*) Katso mitä jälestäpäin tawauksista neuwotaan.

Tawauksista.

Ilman ääntävää puustavia tawauksia ei synny; mutta ääntävä puustawi saattaa tawauksen tehdä taikka yksinänsä, yhdesti tahti kahdesti kirjoitettuna (**a**-pu, **aa**-mu), taikka toisen ääntävän kanssa yhdistettynä (**ai**-ka), taikka yksi eli useampi ääntyvä edellensä (**fa**-la, **fra**-wi), eli perässänsä (**an**-sa, **Ant**-ti), eli molemmin puolin (**fat**-son, **fers**-kaan).

Awoin on tawaus, joka päättyy ääntävällä, **sul**-jettu, joka päättyy ääntyvällä puustavilla.

Witkästi eli **w**-tämällä äännetään suomenkielessä ainoastaan tawaus, jossa yksi ja sama ääntävä puustawi on kaksinkertaisesti kirjoitettu, esim. **aa**-muun, **hii**-reen, **hii**-toon, **pyy**, **sääs**-toon.

Kaksi-äänisen tawauksen, se on, jossa löytyy kaksi erinäistä ääntävää puustavia, tekewät ainoastaan edellä mainitut kaksi-ääniot, esim. **ai**-koi, **hai**-lyi, **tie**, **suo**.

Jos kaksi muuta ääntävää puustavia, kuin semmoisia, jotka yhdistettynä kaksi-äänion tekewät, sattuvat sanassa perätysten tulemaan, owat ne erittäin tawattawat, esim. **wel**-je-ä, **lau**-pi-as, **muu**-ri-ai-nen, **us**-ko-en, **si**-ma.

Wälistä eroitetaan eri tawauksiin myös semmoiset ääntävät puustawit, jotka saattawat yhdistettynä kaksi-äänion tehdä; mutta tämä erottaminen tapahtuu ainoastaan sanain murret-tawauksissa (se on, sanan sisässä eli loppu-puolella), ei koskaan tywi- (eli alku-) tawauksessa, esim. **raf**-ka-us, **kau**-ne-us, **kai**-no-us.

Peri-suomalaisen sanan ja tawauksen alussa ei koskaan ole useampaa, kuin yksi ääntyvä puustawi. Jos siis sanan sisässä kaksi eli kolme ääntyvää perätysten tulee, luetaan niistä edellinen, eli kaksi edellistä, edelliseen, ja ainoas-

taan viimeinen jälkimäiseen tavaukseen, esim. kal=ma,
was=ki, myrs=ky, ei ka=lma, wa=ski, myr=sky.

Muukalaisissa sanoissa ja nimissä luetaan tavallisesti perätysten tulewista ääntywistä puustawista jälkimäiseen tavaukseen niin monta kuin tavauksen alussa ääntää voidaan, esim. Carl=stad, Dwid=strom.

Wäli=merkit:

- = eli — Tawaus=merkki, myös Yhdistys=merkki.
- , (Komma), lyhyimmän Pysäyksen merkki.
- ; (Semikolon), pitemmän Pysäyksen merkki.
- : (Kolon), Seuraus=merkki, (myös pitemmän Pysäyksen merkki).
- . (Punctum), pisimmän Pysäyksen eli lauseen loppuman merkki.
- ? Kysymys=merkki.
- ! Toivotus-, Kutsumus- ja Kummaustus=merkki.
- () eli □ Sulut, Hakaiset eli Wälisanain merkit.
- ' Väinaus=merkki.
- ' eli ' Puustawin poisjättö=merkki.
- Ujatus=merkki.
- § (Paragraphos), Pylälä= eli Osa=merkki.
- * eli † Osoitus=merkki.

A a (b) (c) d e (f) g h i j k
l m n o p (q) r s t u w (x) y
(z) ä ö ß þ.

A (B) (C) D E (F) G H I
K L M N O P (Q) R S T
U W (X) Y (Z) Ä Ö.

a (b) (c) d e (f) g h i j k l m n o p (q) r s
t u w (x) y (z) ä ö.

A (B) (C) D E (F) G H I J K L M N O
P (Q) R S T U W (X) Y (Z) Ä Ö.

a (b) (c) d e (f) g h i j k l m n o p (q)
r s t u w (v) (x) y (z) ä ö.

A (B) (C) D E (F) G H I J K L M N O
P (Q) R S T U W (V) (X) Y (Z) Ä Ö.

a (b) (c) d e (f) g h i j k l m n o p
(q) r s t u w (v) (x) y (z) ä ö.

A (B) (C) D E (F) G H I J K L M
N O P (Q) R S T U W (V) (X) Y (Z) Ä Ö.

---

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9.

= - , ; : + ? ! ( ) [ ] " ' § — * †

Tawaus=esimerkkiä:

A=ho, aa=mu, ai=ta, au=ra, ah=ma, aal=to, ait=ta, auk=ko; E=lo, ei, Eu=ra, en=si, euf=ko; S=sä, il=ma, Sit=ti; D=wi, oi=wa, ou=to, op=pi, ot=sa, ois=to; U=ni, uu=ni, ui=ma, ur=pa, uur=ret; Y=li, yö, yk=si; Ä=ly, ää=ni, äi=mä, äy=ri, äm=mä, ään=tää, äyh=kää; Di=tä, öh=kää, öyh=kää.

Sa=ka, haa=paan, hai=su, hau=ta, haf=kaan, haas=tan, hais=tan, haus=ka; Her=ra, hei=nä, her=ran, heit=to; Si=tu, hii=reen, hie=ta, hii=kaa, hir=ren, hiis=kun, hiek=ka, hii=ka; Ho=wi, hoi=to, hou=raan, hom=ma, hoik=ka, houk=ka; Hu=pa, huu=toon, hui=wi, huonet, hul=lun, huis=kin, huos=taan; Hy=wä, hyy=töön, hyy=tyy, hyl=ky, hyy=si; Hä=tä, hää=lään, häi=lyy, hän=nän; Hö=pi=see, höp=sä, höys=tän.

Ja=no, jaa=rin, jau=ho, jat=kan; Jo=ki, joi, jou=kon, jos=kus; Ju=lo, juu=reen, juotan, Jus=si, juus=to, juok=sen; Sy=wä, iys=kän; Jä=tän, jää, jäi, jal=leen, jaal=leen, jäyk=kä.

Ka=tu, kaa=tuu, kai=no, kau=ka, kar=kunn, kaar=ran, kais=la, kaup=pa; Ke=la, kei=la, keula, ken=kä, keit=toon, keuh=toon; Ki=wi, kii=waan, kie=ro, kii=as, kir=wes, kiis=tän, kier=

rån, fiuf=ku; Ko=wa, foi=wu, fou=ran, for=peen, foit=to, fouf=kuun; Ku=po, fuu=si, kui=wa, fuo=len, fup=piin, fuus=ta, fuis=fun, fuol=leen; Ky=nå, fyy=rhyn, fyn=nån, fyyt=tõ; Kå=py, kåå=på, kån=rå, kår=rhyn, kåår=rhyn; Kõ=hå, kõy=hån, kõm=pii.

La=tu, laa=tuun, lai=ha, lau=maan, lat=wan, lais=kan, lauf=kaan; Le=phyn, lei=på, leu=fa, lep=påån, leif=kaan; Li=fa, lii=fa, lie=teen, liu=fas, liis=tin, liit=to, lies=fa, liuf=kaan; Lo=hi, loi=mi, lou=nas, loh=foon, lois=to, louf=foon; Lu=ja, luu, lui=suun, luo=tan, lun=ta, luul=laan, luis=tan, luon=toon; Ly=ly, lyy=håån, lyõ=tån, lyp=sån, lyõt=tåå; Lå=pi, låå=wåån, låi=fyn, lån=nen, lååt=ti, låif=fyy; Lõ=tõ, löi, löy=ly, löyh=få.

Ma=haan, maa=han, mai=to, mau=ru, mah=ti, maal=ta, mais=tan; Me=la, mei=kaan, meu=ret, mel=lon, meis=kaan; Mi=nå, mie=lin, min=ne, miel=lyn; Mo=ni, moi=tin, mou=het, mon=ta, moit=teet, mouf=kaan; Mu=ra, muu=raan, mui=noin, muo=to, mur=ran, muut=tuu, muis=tan, muof=kaan; My=ri=nå, myy=rå, myõ=tåån, myr=rhyn, myõn; Må=ki, mää=kii, mõi=håån, mõi=rå, mõi=fin, mõi=fåån; Mõ=få, mõi, mõy=fyn, mõf=tiin, mõin, mõyf=fåån.

Na-pa, naa-ras, nai-nen, nau-ris, nap-pi,
 naar-mu, nain; Ne-wa, nei-ti, neu-la, nes-tet;
 Ni-su, nii-si, nie-len, niu-ha, nis-kaan, niis-
 tån; No-ki, noi-ta, nou-sen, not-foon, nouk-kii;
 Nu-rin, nuu-ruu, nui-ja, nuo-len, nur-meen,
 nuok-kuu; Ny-sä, nyy-lään, nyö-kyn, nyr-kin;
 Nä-kö, nää-tä, nä-in, näin, näy-kin, näl-
 kä, näyk-kii; Nö-kö, nöy-rä.

Pa-no, paa-nuun, pai-ta, pau-la, pan-
 nun, paar-ma, pais-tet, pauk-kuu; Pe-to,
 pei-li, peu-ra, pet-to, pen-sas, peip-poon; Pi-
 la, pii-loon, pie-ni, piu-wi, pis-tos, piek-sån;
 Po-ro, poi-ka, pou-ta, pot-kin, pois-tan; Pu-
 roon, puu-ron, pui-ta, puo-li, pur-ren, puis-tan,
 puos-kin; Py-syn, pyy, pyi-tä, pyö-rään, pys-
 syn, pyör-ryn; Pää-ret, pää, päi-wä, pää-si,
 pääs-tån, päis-tär; Pö-ly, pöy-tään, pöl-lön.

Ra-ju, raa-waan, rai-tis, rau-ta, ras-kas,
 raip-pa, rauk-ka; Re-ki, rei-kä, reu-na, ret-
 ken; Ri-su, riis-uu, rie-tas, riu-tuu, ris-ti, riis-
 ta, ries-ka; Ro-mu, roi-ma, rou-ta, ros-wot,
 rois-to; Ru-ma, ruu-suun, ruo-ho, run-sas,
 ruok-ko; Ry-sä, ryy-syt, Rys-sä; Rää-mä, rää-
 syt, rääk-kään, rån-tä, räys-täs; Rö-sö, röi-ly.

Sa-lin, saa-liin, sai-ras, sau-na, sal-lin,
 saap-paat, sauk-ko; Se-tä, sei-nä, seu-lon, sel-
 wään, seik-ka; Si-ka, sii-kaan, sie-men, siu-naan,
 sil-mä, siir-ryn, siep-paan, siuk-ku; So-ma, soi-

mi. sou-toon, som-man, soit-to, souk-ka; Su-ru, suu-rus, sui-hin, suo, sur-maan, suut-tuu, suis-tan, suos-tun; Sy-li, shy, syi-tä, shy-tän, syl-jen, shyt-tää, shyös-tän; Sä-kä, sää, säi-lyn, säy-nä-jä, sär-jen, sääs-toon, säis-tän.

Ta-pa, taa-sen, tai-ka, tau-laan, tap-paa, taat-to, taik-ka; Te-ko, tei-ni, teu-ras, tem-paan; Ti-li, tii-liin, tie-to, tiu-ku, til-kun, tiis-tai, tiet-ty, tiuk-kaan; To-ra, toi-won, tou-foon, tor-kun, toin-nun, touk-ka; Tu-li, tuu-li, tui-ma, tuo-hi, tul-lut, tuul-lut, tuis-kuun, tuoh-ta; Ty-wi, tyh-noon, työ, tyh-jään, työn-tää; Tä-mä, tää, tai, täy-teen, tal-len, tääl-tä, täyt-tää; Tö-rö, töh-räs, tör-ty.

Wa-ra, waa-ra, wai-puu, wau-nut, war-ren, waat-sa, waip-pa; We-sa, wei, wem-mel, weik-ko; Wi-ka, wii-si, wie-ras, wiu-lu, wis-siin, wiik-ko, wier-rän; Wo-ro, woi, wou-ti; Wu-o-hi, wuok-raan; Wyh-ti, wyö; Wä-ti, wää-rä, wai-wet; Woi-tä, wöy-räs, wöt-kä-let.

Yelp-po, hors-ma; Yrk-ka; Kons-ti, font-ti, karp-pä; Myrs-ty; Pals-ta, pant-ko, pill-ka, pirt-ti; Rämp-pä; Silp-pu; Tark-ka; Wels-ka.

U-lai-nen, En-nus-tan, Irs-tai-suus, Oksa-ton, U-po-tan, U-pei-len, U-ly-käs, O-l-yi-nen, Sa-lulli-nen, Su-ma-la-ton, Kel-wot-to-

muus, Le-wol-li-nen, Muu-ka-lai-set, Nä-pis-te-
 len, Pais-ta-ma-ton, Rip-pi-i-sä, Sa-nan-las-
 ku, Ta-wal-li-nen, Wää-rhy-del-lään, Un-si-
 ol-li-nen, E-ri-us-ko-i-nen, It-se-wal-ti-as, Dn-
 net-to-muut-ta, U-lyt-tö-mäs-ti, Kyl-mä-kis-ko-i-
 nen, Je-ru-sa-le-mis-ta, Ta-pa-tur-mai-ses-ti,
 S-ja-n-kai-f-ki-suu-teen, An-te-li-ai-suut-tan-sa,
 Tot-te-le-mat-to-muut-tan-sa.

Ma-to, ma-don, pe-to, pe-don, pa-ta, pa-
 dan, hy-why-den, yn-se-y-den, wan-hurs-ka-u-
 den, ar-me-li-ai-suu-des-ta, ur-hol-li-suu-del-
 lan-sa.

Han-ki, han-gen, hen-ki, hen-gen, hon-ka,
 hon-gan, kan-gas, kan-kaan, lan-ka, lan-gan,
 ran-ka, ran-gan, san-ka, san-gan, hen-gel-li-
 nen, win-ku-a, win-gut-taa, sin-ko-an, sin-go-
 tan, Hel-sin-ki, Hel-sin-gin, Hel-sin-kiin.

Baal, Ba-bel, Ba-rab-bas, Bib-li-a, So-
 ab. Ca-b., Cor-ne-li-us, Cu-san, Cla-ra,
 Ce-dri-puu, Ce-ri-a, Cy-prus, Ca-sa-re-a,
 Chal-de-a, Che-ru-bim, Cho-ra-san, Chris-
 tus. Da-wid, De-bo-ra, Di-na, Do-ra, Dru-
 sil-la. Fe-lix, Fes-tus, For-tu-na-tus. Ga-
 bri-el, Gad, Gil-gal, Go-sen, Gre-kan-maa.

Quin-tus, Qui-ri-nus, Qwen-sel. Ker-res,
 A-rel, A-le-xan-der, Ser-tus. Za-cha-ri-as,
 Ze-be-de-us, Ze-ba-oth, Zi-on. Pha-ra-o,
 Pha-ri-se-us, Phi-lip-pus, Phoi-be. Tha-
 bor, Thes-sa-lo-ni-ca, Tim-nath, Tho-mas.

Py=hän Naa=ma=tun Sa=no=ja:

Lap-set kuul-kaat mi-nu-a: Ser-ran pel-
 won mi-nä teil-le o-pe-tan. Ser-ran pel-ko
 on wii-sa-u-den al-ku; tyh-mät hyl-jää-wät
 wii-sa-u-den ja o-pin. Nu-tu-as on jo-kai-
 nen kuin pel-kaa Ser-raa, ja Hä-nen käs-ty-
 jän-sä san-gen hi-moit-see.

Su-ma-la on Hen-ki: ja jot-ka Hän-tä
 ru-ko-i-le-wat, nii-den pi-tää hen-ges-sä ja to-
 tuu-des-sa Hän-tä ru-ko-i-le-man. Pa-ka-
 nain e-pä-ju-ma-lat o-wat ho-pi-a ja kul-ta,
 ih-mis-ten kä-sil-lä teh-dyt: heil-lä on suu,
 ja ei-wät pu-hu: heil-lä o-wat sil-mät, ja
 ei-wät nä-e: heil-lä o-wat kor-wat, ja ei-wät
 kuule: ei-kä o-le hen-ke-ä yei-dän suus-san-
 sa: jot-ka nii-tä te-ke-wät, he o-wat niit-ten
 kal-taiset; ja kait-ki jot-ka hei-hin us-kal-
 ta-wat. Hä-wet-kään kait-ki jot-ka ku-
 wi-a pal-we-le-wat, ja kers-kaa-wat hei-

tän-sä e-pä-ju-ma-lis-ta. Her-ra mei-dän
Su-ma-lam-me on Yk-si ai-no-a Her-ra.

Her-ra J-jan-kai-k-ki-nen Su-ma-la,
jo-ka maan ää-ret on luo-nut, ei wä-sy ei-
kä nään-ny. Suu-ri on mei-dän Her-ram-
me, ja suuri Hä-nen Woi-man-sa; ja
Hä-nen Wii-sa-u-ten-sa on mää-rä-töin.
Hä-nen Ym-mär-ryk-sen-sä on tut-ki-
ma-töin. Her-ra on Kai-k-ki-tie-tä-wä
Su-ma-la. Ei o-le Si-nul-ta (Her-ra!) yk-
si-kään a-ja-tus pei-tet-ty. En-kö Mi-nä
o-le se Su-ma-la, jo-ka Läs-nä o-len? sa-
noo Her-ra. Luv-let-kös, et-tä jo-ku tai-
taa hä-nen-sä niin sa-lai-ses-ti kät-ke-ä, ett'en
Mi-nä hän-tä nä-e? fa-noo Her-ra. Jo-ka
for-wan on is-tut-ta-nut, ei-kö Hän kuu-le?
e-li jo-ka sil-män loi, ei-kö Hän nä-e? Mi-
nä o-len Her-ra, jo-ka En muu-tu. Mi-
nä o-len Su-ma-la Kai-k-ki-wal-ti-as,
wa-el-la Mi-nun e-des-sä-ni ja o-le wa-ka
(sanoo Herrra).

Ku-ka ei pel-kää Si-nu-a, Her-ra! ja
Si-nun Mi-me-äs y-lis-tä? Sil-lä Si-nä
yk-si-näs Py-hä o-let. Her-ra on Wan-
hurs-kas, ja ra-kas-taa wan-hurs-ka-ut-ta.
Wan-hurs-kaal-le koit-taa wal-ke-us, ja i-lo
hurs-kail-le sy-dä-mil-le. Mut-ta jo-ka wää-

rin teh-nyt on, sen pi-tää saa-man sen jäl-keen kuin hän wää-rin teh-nyt on; ja ei pi-dä muo-to-a kat-sot-ta-man. Her-ran sa-na on To-tuus, ja mi-tä Hän lu-paa, sen Hän wah-wa-na pi-tää. Su-loi-nen on Her-ra kai-kil-le, ja ar-mah-taa kaik-ki-a te-ko-jan-sa. Lau-pi-as ja Ar-mol-li-nen on Her-ra, Kär-si-wäi-nen ja ai-wan Hy-wä. Niin-kuin i-sä ar-mah-taa lap-si-an-sa, niin Her-ra-kin ar-mah-taa pel-kää-wi-är-sä.

Su-ma-la on Rak-ka-us, ja jo-ka rak-ka-u-des-sa py-syy, hän py-syy Su-ma-las-sa ja Su-ma-la hä-nee-sä. Niin on Su-ma-la maa-il-maa ra-ka-s-ta-nut, et-tä Hän an-toi ai-no-an Poi-kan-sa, et-tä jo-kai-nen, kuin us-ko-o Hä-nen pääl-len-sä, ei pi-dä huk-ku-man, mut-ta i-jan-kai-ki-sen e-lä-män saa-man. Te o-let-te Mi-nun ys-tä-wä-ni, jos te teet-te mi-tä Mi-nä käs-ken (sa-noo Her-ra). Ja tä-mä on Hä-nen käs-ty-n-sä, et-tä me Hä-nen Poi-kan-sa Je-suk-sen Chris-tuk-sen Mi-men pääl-le us-ko-i-sim-me ja ra-ka-s-tai-sim-me toi-nen tois-tam-me niin kuin hän meil-le käs-ty-n an-toi. Sil-lä rak-ka-us on La-in täyt-tä-mys. Rak-ka-us on kär-si-wäi-nen ja lau-pi-as. Ei rak-ka-us ka-deh-di, ei rak-ka-us o-le ty-ly, ei hän pai-su.

Ei hän käy-tä it-se-än-sä so-pi-mat-to-mas-ti, ei hän o-maan-sa et-si, ei hän wi-haan sy-ty, ei hän pa-haa a-jat-te-le. Ei hän wää-ryh-des-tä i-loit-se, mut-ta hän i-loit-see to-tuu-des-ta. Käit-ki hän peit-tää, käit-ki hän us-ko, käit-ki hän toi-woo, käit-ki hän kår-sii. Ei rak-ka-us kos-kaan wä-sy. Jos jo-ku sa-noo: mi-nä ra-ka-s-tan Su-ma-la-ta, ja wi-haa wel-je-än-sä, se on wa-leh-te-li-a. Lap-su-kai-seni! ä-l-kääm-me ra-ka-s-ta-ko sa-nal-la e-li kie-lel-lä, waan thöl-lä ja to-tuu-del-la.

Lap-set! ol-kaat kuu-li-ai-set Wan-hem-mil-len-ne kai-kis-sa; sil-lä se on Ser-ral-le hy-win o-tol-li-nen. So-ka Ser-raa pel-kää, se kun-ni-oi-taa myös i-sään-sä ja pal-we-lee wan-hem-pi-an-sa, ja pi-tää hei-tä Ser-ra-nan-sa. Poi-ka-ni! kuu-le i-säs ku-ri-tus-ta, ja ä-lä hyl-kää äi-tis kås-ky-ä. Kun-ni-oi-ta i-säs ja äi-ti-äs thöl-lä, pu-heel-la ja kår-si-wäl-li-syy-del-lä, et-tä hei-dän siu-na-uk-sen-sa tu-lis si-nun pääl-les: sil-lä i-sän siu-na-us ra-ken-taa lap-sil-le huo-neet; mut-ta äi-din ki-ro-us ne maa-han ku-kis-taa. So-ka ku-ri-tuk-sen hyl-kää, hä-nel-lä on köy-hyys ja hä-pi-ä; waan jo-ka an-taa it-se-än-sä ran-gais-ta, hän tu-lee kun-ni-aan. Sul-lu poi-ka on i-sän-sä mur-he. Ra-ka-s

lap-si! kor-jaa i-sääs hä-nen wan-hal-la i-jäl-län-sä; ja ä-lä saa-ta hän-tä mur-heel-li-sek-si niin kau-an kuin hän e-lää. Kär-si hän-tä, jos hän tu-lee lap-sel-li-sek-si, ja ä-lä kat-so hän-tä y-lön, wait-ka si-nä o-let ja-lom-pi. Sil-lä se hy-wä kuin wan-hem-mil-le teh-dään, ei i-kä-nän-sä u-noh-de-ta.

D=pi en-sin it-se, en-nen kuin si-nä mui-ta o-pe-tat. Kuh-te-le en-sin it-se-äs, en-nen kuin si-nä mui-ta tuo-mit-set. U-jat-te-le Luo-jaas nuo-ruu-des-sas, en-nen kuin pa-hat päi-wät tu-le-wat ja wuodet lä-hes-ty-wät. Jos et si-nä nuo-re-na ko-ko, mi-täs tah-dot löy-tää wan-hal-la i-jäl-läs? Kai-kil-la on mää-rät-ty ai-ka; ja kai-kil-la, mi-tä tai-waan al-la al-je-taan, on hei-dän het-ken-sä. U-lä ke-hu huo-me-nes-ta päi-wäs-tä; sil-lä et si-nä tie-dä mi-tä tä-nä päi-wä-nä ta-pah-tuu.

Her-ran pel-ko on ku-ri-tus Wii-sa-u-teen; ja kun-ni-an e-del-lä käy nöy-ryys. Kuu-le neu-wo-a, ja o-ta ku-ri-tus was-taan, tul-lak-ses wih-doin wii-saak-si. Köy-hä ja wii-sas lap-si on pa-rem-pi wah-waa ku-nin-gas-ta, jo-ka Tyh-mä on ja ei tai-da ot-taa neu-wo-a. Ih-mi-sen tyh-myys ek-syt-tää hä-nen, niin et-tä hän sy-dä-mes-sän-sä wi-

has-tuu Ger-raan. Tyh-män mie-les-tä on hä-nen tien-sä o-tol-li-nen; mut-ta wii-sas ot-taa neu-won. Ra-kas lap-si! jos si-nä tot-te-let, niins tu-let wii-saak-si, ja jos si-nä pa-net sy-dä-mees, niins tu-let toi-mel-li-sek-si. O-le mie-lel-läs wan-hain jou-kos-sa, ja kus-sa wii-sas mies on, niin e-le hä-nen seu-ras-san-sa. Kuu-le mie-lel-läs Su-ma-lan sa-naa, ja o-ta waa-ri wii-sa-u-den sa-nan-las-kuis-ta. O! kuin-ka suu-ri se on, jo-ka wii-sas on; mut-ta jo-ka Su-ma-la-ta pel-kää, ei sen y-lempä-nä o-le ken-kään. Tut-ki ai-na Su-ma-lan käs-ty-jä ja muis-ta hä-nen sa-naan-sa; se wah-wis-taa sy-dä-mes ja an-taa si-nul-le wii-sa-u-den, jo-tas hi-moit-set.

Mut-ta se Wii-sa-us jo-ka yl-hääl-tä on, se on en-sis-ti to-den puh-das, sit-te rau-hal-li-nen, si-wi-ä, us-ko-wa, täyn-nä lau-pe-ut-ta ja hy-wi-ä he-del-mi-ä, e-ri seu-ra-toin ja ul-ko-kul-la-toin. Kus-sa wii-sas ja tai-ta-wa on tei-dän se-as-san-ne, se o-sot-ta-koon hy-wäl-lä me-nol-lan-sa hä-nen työn-sä wii-sa-u-den si-we-y-des-sä. Sil-lä jo-ka tai-taa hy-wää teh-dä ja ei tee, niin se on hä-nel-le syn-nik-si.

Jo-ka Wan-hurs-ka-ut-ta ja Hy-wyht-tä nou-dat-taa, hän löy-tää e-lä-män, wan-hurs-ka-u-den ja kun-ni-an. Wan-

hurs-ka-us war-je-lee nuh-teet-to-man; mut-
ta ju-ma-la-toin me-no ku-kis-taa syn-ti-sen.
Her-ran Ni-mi on wah-wa lin-na: wan-hurs-
kas juok-see sin-ne ja tu-lee war-jel-luk-si.
Wan-hurs-kas on kuo-le-mas-sa-fin roh-ki-a.
Wan-hurs-kaan muis-to py-syy siu-na-uf-ses-
sa; waan ju-ma-lat-to-main ni-men pi-tää
mä-tä-ne-män. So-kai-nen kuin ei tee wan-
hurs-ka-ut-ta, ei se o-le Su-ma-las-ta, ja jo-
ka ei ra-kas-ta wel-je-än-sä.

Ei yk-si-kään wii-sa-us, e-li ym-mär-rhs,
ei-kä neu-wo au-ta Her-raa was-taan. Su-
ma-lat-to-man työ on tur-ha; waan jo-
ka wan-hurs-ka-ut-ta kyl-wää, sil-lä on hy-
wä palk-ka. Su-ma-lat-to-main kers-ka-us
ei u-lo-tu kau-as, ja Ul-ko-kul-lat-tuin
i-lo on sil-män rä-pä-yk-sek-si. Su-ma-lat-
to-man huo-nees-sa on Her-ran ki-ro-us;
mut-ta wan-hurs-kaan ma-ja siu-na-taan.
Su-ma-lat-to-mat saa-wat pa-han lo-pun;
mut-ta hyl-jä-tä syn-ti-ä on pal-we-lus jo-
ka Her-ral-le kel-paa.

Poi-ka-ni! pa-ke-ne Syn-ti-ä niin-kuin
käär-met-tä; sil-lä jos si-nä tu-let hän-tä
lä-hes, niin hän pis-tää si-nu-a. So-kai-nen
syn-ti on niin-kuin kat-si-te-räi-nen miek-ka,
ja te-kee sen-kal-tai-sen haa-wan, jo-ta ei

ken-kään (ih-mi-nen) pa-ran-taa tai-da. Jos pa-han-juo-ni-set si-nu-a hou-kut-te-le-wat; niin ä-lä hei-hin suos-tu. Ä-lä luo-ta si-nu-as sii-hen, et-tä se jouk-ko suu-ri on, jon-ka kans-sa si-nä pa-haa teet; mut-ta muis-ta, ett' ei ran-gais-tus o-le kau-ka-na. So-ka pa-han te-ko-n-sa kiel-tää, ei hän me-nes-ty; waan jo-ka sen tun-nus-taa, hä-nel-le ta-pah-tuu lau-pe-us.

On nii-tä-kin jot-ka luo-le-wat it-si-än-sä puh-taik-si; ja ei-wät o-le kui-ten-kään saas-tai-suu-des-tan-sa pes-tyt. Mut-ta Her-ra tut-kis-te-lee sy-dä-met. Ä-lä o-le wii-sas mie-les-täs; waan pel-kää Her-raa ja wäl-tä pa-haa. Un-na toi-sen si-nu-as kiit-tää, ja ei si-nun o-man suus. Kos-kas nä-et jon-kun, jo-ka luo-lee it-se-än-sä wii-saak-si; e-nem-pi on sil-loin toi-wo-a tyh-mäs-tä kuin hä-nes-tä. Ä-läät it-ses-tän-ne pal-jo pi-tä-kö; waan pi-tä-kääit tei-tän-ne nöy-räin kal-tais-na.

Yl-pe-yks on ai-na lan-ke-muk-sen e-del-lä. Yl-pe-yks ku-kis-taa ih-mi-sen; waan kun-ni-a ko-rot-taa Nöy-rän. Kus-sa yl-pe-yks on, sii-nä on myös y-lön-ka-t-se; mut-ta wii-sa-us on nöy-räin ty-kö-nä. Ä-lä tee wi-ras-sas o-man pääs-pe-rään, ja ä-lä yl-pe-i-le kos-ka si-nu-a tar-wi-taan. So-ta si-nä

o-let kor-ki-am-pi, si-tä e-nem-pi nöy-rhy-tä si-nu-as; niin on Her-ra si-nul-le ar-mi-as. Sil-lä Her-ra on kai-k-kein kor-ke-in, jo-ka te-kee suu-ri-a töi-tä nöy-räin kaut-ta. Su-ma-la ja ih-mi-set wi-haa-wat yl-pei-tä; sil-lä he te-ke-wät wää-rin mo-lem-pi-a was-taan. Jo-ka pal-jo ko-rei-lee, se saa sii-tä wa-hin-gon; mut-ta jo-ka it-sen-sä a-len-taa, se y-len-ne-tään.

U-lä pu-hu To-tuut-ta was-taan, mut-ta an-na hä-pi-än tul-la pää-l-es, jos si-nä wi-al-li-nen o-let. Mut-ta was-taa to-tuuden puo-l-es-ta kuo-le-maan as-ti, niin Her-ra Su-ma-la on so-ti-wa si-nun e-des-täs. Wää-rän to-dis-ta-jan ei pi-dä pää-se-män ran-kai-se-ma-ta; ja jo-ka roh-ki-as-ti wa-leh-te-lee, se ka-do-te-taan.

Jo-ka suun-sa ja Kie-len-sä hil-lit-see, hän war-je-lee sie-lun-sa ah-dis-tuf-ses-ta. Mo-ni tu-lee suu-reen wa-hin-foon o-man suun-sa kaut-ta. U-lä se-ko-i-ta si-nu-as sen kans-sa, jo-ka sa-lai-suu-den il-moit-taa, jo-ka pa-net-te-lee, ja jol-la pe-tol-li-nen suu on. Jo-ka pal-jo pu-huu ja wä-hän pi-tää, hän on niin-kuin tuu-li ja pil-wi il-man sa-tee-ta. Jo-kai-ses-ta tur-has-ta sa-nas-ta kuin ih-mi-set pu-hu-wat, pi-tää hei-dän lu-wun te-ke-män tuo-mi-o päi-wä-nä.

Ka-wa-luus ei ole wii-sa-us, ja ju-ma-lat-to-main. Pe-tos ei ole toi-mel-li-suus. Ka-wa-la ih-mi-nen tu-lee wi-hat-ta-wak-si. Pe-tol-li-nen sy-dän on kau-his-tus Her-ral-le; waan wi-at-to-man tie on Hä-nel-le o-tol-li-nen. Ei pe-tol-li-nen a-si-a me-nes-ty; mut-ta ah-ke-ra saa hy-wän ta-wa-ran. Jo-ka wää-ryht-tä kyl-wää, se niit-tää wai-wan; ja hä-nen pa-huu-ten-sa huk-kuu wit-sal-la.

Kär-si-wäl-li-nen on pa-rem-pi kuin wä-ke-wä; ja jo-ka hil-lit-see mie-len-sä, on pa-rem-pi kuin se, jo-ka kau-pun-gin voit-taa. Poi-ka-ni! ä-lä Her-ran ku-ri-tus-ta hyl-kää, ja ä-lä ole kär-si-mä-töin, kos-ka Hän si-nu-a ran-kai-see: Sil-lä je-ta Her-ra ra-kas-taa, si-tä Hän ran-kai-see, ja on Hän-elle o-tol-li-nen niin-kuin poi-ka i-säl-len-sä.

Jo-ka He-ku-ma-ta ra-kas-taa, se tu-lee köy-häk-si, ja jo-ka wii-naa ja öl-ly-ä ra-kas-taa, ei hän tu-le rik-kaak-si. Ä-lä ole Juo-ma-rit-ten ja Syö-mä-rit-ten seas-sa; sil-lä juo-ma-rit ja syö-mä-rit köy-h-ty-wät ja u-ni-ke-ko tu-lee ryy-syis-sä käy-mään. Wii-na te-kee pilk-kaa-jak-si, ja wä-ke-wät juomat te-ke-wät tyh-mäk-si; jo-ka nii-tä ra-kas-taa, ei hän i-kä-nän-sä wii-saak-si tu-le.

To-ka Hau-re-u-des-ta on syt-ty-nyt, se on niin-kuin pa-la-wa tuli, ei-kä lat-kaa sii-hen as-ti kuin hän it-sen-sä polt-taa. Port-toin suu on sy-wä kuop-pa; jo-ka ei Her-ran suo-si-os-sa o-le, hän lan-kee sii-hen.

Lais-ka pyh-tää ja ei saa; mut-ta Wi-ri-ät saa-wat yl-tä-tyl-lä. Ah-ke-ra kä-si saa hal-li-ta; waan lais-kan täy-tyy we-ron-a-lai-sek-si tul-la. To-ka lais-ka on työ-sän-sä, hän on sen we-li, jo-ka wa-hin-ko a te-kee. Me-ne lais-ka muu-ri-ai-sen ty-kö; kat so hä-nen me-no-an-sa ja o-pi. Hän wal-mis-taa e-la-tuk-sen sa su-wel-la, ja ko-foo ruo-kan-sa e-lon ai-ka na. Ra-ka-s lap-si! o-ta a-jas ta waa-ri, ja wäl-tä wää-ri-ä a si-oi-ta.

Mo-ni on Köy-hä suu-res-sa rik-ka-u-des-sa, ja mo-ni on Ri-ka-s köy-hyy-des-sän-sä. Wan-hurs-kaan huo-nees-sa on yl-tä-tyl-lä; waan ju ma-lat-to man saa-lis on hä-win-tö. Pa-rem-pi on wä-hä wan hurs-ka-u-des-sa, kuin suu-ri saa-lis wää-ryh-des-sä. Pa-rem-pi on wä-hä Her-ran pel-wos-sa, kuin suu-ri ta-wa-ra il-man le-wo-ta. U-lä len-nä-tä sil-mi-äs sen jäl-keen, jo-ta et si-nä tai-da saa-da.

(Se köy-hät! pan-kaat mie-leen-ne, mi-tä To-bi-as sa-noi:) U-lä mur-heh-di, poi-

ka-ni, me o-lem-me to-sin köy-hät, mut-ta me saam-me pal-jo hy-wää, jos me Su-ma-laa pel-kaam-me, wäl-täm-me syn-ti-ä ja teem-me hy-wää. Jos si-nä siis työ lääs-ti e-la-tuf-ses saat, niin ä-lä si-tä pa-ne pa-haf-ses, sil-lä Su-ma-la on niin sää-tä-nyt. Kai-ki Her-ran työt o-wat san-gen hy-wät. Ei ih-mi-sen pi-dä sa-no-man: mi-hin-kä tä-mä? sil-lä Hän on luo-nut jo-kai-sen, niin et-tä ne jo-hon-ku-hun kel-paa-wat. D-le i-loi-nen hy-wi-nä päi-wi-nä, ja o-ta myös pa-ha-kin päi-wä hy-wäf-ses; sil-lä sen on Su-ma-la luo-nut toi-sen kans-sa. An-na ties Her-ran hal-tuun ja toi-wo Hä-nen pää-len-sä.

Jos me ra-ka-s-tam-me toi-nen tois-tam-me, niin Su-ma-la py-syy meis-sä, ja Hä-nen rak-ka-u-ten-sa on täy-del-li-nen meis-sä. Käs-kyyn pää-tös on rak-ka-us puh-taas-ta sy-dä-mes-tä, ja hy-wäs-tä o-mas-ta tun-nos-ta, ja wil-pit-tö-mäs-tä us-kos-ta. Al-kaän jo-kai-nen o-maa pa-ras-tan-sa kat-so-ko, waan myös toi-sen pa-ras-ta. Ra-ka-s-ta lä-him-mäis-täs niin-kuin it-se-äs. Ol-koon rak-ka-us wil-pi-töin. Wi-hat-kaat pa-haa, ja rip-pu-kaat kiin-ni hy-wäs-sä. Ei pi-dä tei-dän Wää-ryht-tä te-ke-män

tuo-mi-ol-la, kyy-nä-räl-la, waa-'al-la ja mi-tal-la. Wel-jel-li-nen rak-ka-us ol-foon sy-dä-mel-li-nen tei-dän kes-ke-nän-ne. Kat-so-kaat ett'ei jo-ku pa-haa pa-hal-la kos-ta. Siu-nat-kaat wai-nol-li-si-an-ne: siu-nat-kaat ja ä-l-ää-t sa-da-tel-ko. So-ka (toi-sel-le) kuo-pan kai-waa, hän lan-kee sii-hen. Jos si-nun wi-ha-mie-hes i-soo, niin ra-wit-se hän-tä; jos hän ja-noo, niin juo-ta hän-tä. U-lä sa-no: niin-kuin hän te-ki mi-nul-le, niin mi-nä teen hä-nel-le; mi-nä kos-tan jo-kai-sel-le työn-sä jä-l-keen. Tie-dä, et-tä Su-ma-la kai-kein näi-den täh-den si-nun tuo-mi-on e-teen a-set-taa. Ol-kaat ys-tä-wäl-li-set ja lau-pi-aat, ja an-teek-si an-ta-kaat toi-nen toi-sel-len-ne; niin-kuin Su-ma-la teil-len-kin. Chris-tuf-sen kaut-ta an-teek-si an-ta-nut on.

Su-loi-nen was-ta-us hil-lit-see Wi-han; mut-ta ko-wa sa-na saat-taa mie-len kar-waak-si. Wi-hai-nen mies saat-taa To-ran mat-kaan; mut-ta kår-si-wäl-li-nen a-set-taa rii-dän. So-ka to-raa ra-ka-s-taa, se ra-ka-s-taa syn-ti-ä. U-lä o-le y-lön pi-kai-nen wi-haan; sil-lä wi-ha le-pää hul-luin sy-dä-mes-sä. Mie-hen kun-ni-a on ol-la riid-a-ta; waan jot-ka mie-lel-län-sä rii-te-le-

wät, o-wat kait=ki tyh-mät. Ä-kil-li-nen ih-mi-nen te-kee hul-lun toi-tä.

Ä-lä hyl-kää Ys-tä-wä-täs ka-lun täh-den, ja si-nun us-kol-lis-ta Wel-je-äs par-haan kul-lan täh-den. D-le us-kol-li-nen ys-tä-wäl-les hä-nen köy-hyy-des-sän-sä, et-täs hä-nen kans-san-sa i-loit-si-sit, kos-ka hä-nen hy-win käy. Kol-me on kau-nis-ta Kap-pa-let-ta, jot-ka Su-ma-lal-le ja ih-mi-sil-le kel-paa-wat: Kos-ka wel-jek-set o-wat yf-si-mie-li-set, ky-län mie-het ra-kas-ta-wat toi-nen tois-tan-sa, ja mies ja wai-mo kes-ke-nän-sä hy-win so-pi-wat.

Ä-lä kat-so Wan-huut-ta y-lön, sil-lä me ai-wom-me myös wan-hak-si tul-la. Ä-lä hyl-kää wan-hain pu-het-ta, sil-lä he o-wat myös op-pi-neet i-sil-tän-sä, ja si-nä tai-dat heis-tä op-pi-a kuin-ka si-nun pi-tää was-taa-man, kos-ka tar-wi-taan.

Ä-lä hä-wäi-se Mur-heel-lis-ta; sil-lä yf-si on, jo-ka tai-taa a-len-taa ja y-len-tää. Mur-heel-lis-ta sy-dän-tä ä-lä tee e-nem-min mur-heel-li-set-si, ja ä-lä wii-wy-tä lah-jaa köy-häl-tä. Sil-lä Se, jo-ka hä-nen teh-nyt on, kuu-lee hä-nen ru-ko-uf-sen-sa, kos-ka hän mur-heel-li-sel-la sy-dä-mel-lä si-nun y-lit-ses wa-lit-taa. Loh-du-

ta it-ke-wai-si-ä ja mur-beh-di mur-beh-ti-wais-ten kans-sa. U-lä wä-sy Sai-rai-ta op-pi-mas-ta, sil-lä näi-den täh-den si-nu-a ra-kas-te-taan.

U-lä Köy-hää hä-täh-tä, ja ä-lä o-le ko-wa Tar-wit-se-wal-le. So-ka köy-hää syl-jes-ke-lee, se hä-wai-see hä-nen Luo-ian-sa; ja jo-ka i-loit-see toi-sen wa-hin-gos-ta, ei se pää-se ran-kai-se-ma-ta. So-ka köy-hää ar-mah-taa, hän lai-naa Her-ral-le, jo-ka hä-nen hy-wän thön-sä jäl-leen mak-sa-wa on. U-lä u-noh-da köy-hää, kos-ka si-nul-la on i-loi-nen päi-wä. Si-nun täh-tyy kui-ten-kin wai-wa-loi-sen hi-kes muil-le jät-tää, ja si-nun thös pe-ril-li-sil-le an-taa. So-ka lä-him-mäi-sel-le lai-naa, hän te-tee lau-pe-u-den thön; ja jol-la ta-wa-ra-ta on, hä-nen tu-lee se teh-dä. Niin-kuin sa-de on pou-dal-la tar-peel-li-nen; niin myös lau-pe-us tu-lee hä-däs-sä oi-fi-aan ai-kaan.

Man-hurs-kas ar-mah-taa Juh-taan-ja; mut-ta ju-ma-lat-to-man sydän on ar-mo-toin. Jos si-nul-la on kar-jaa, niin hol-ho niitä, ja jos ne o-wat si-nul-le tar-peel-li-set, niin pi-dä nii-tä.

Te I-sät! äl-käät yl-lyt-tä-kö lap-si-an-ne vi-haan; vaan kas-vat-ta-kaat hei-tä ku-ri-tuk-ses-sa ja Her-ran nuh-tees-sa. Kat-so, lap-set o-vat Her-ran lah-ja. Jos si-nul-la on lap-si-a, niin ku-ri-ta hei-tä ja not-kis-ta hei-dän kau-lan-sa nuo-ruu-des-ta. Niin-kuin si-nä lap-sen to-tu-tat nuo-ruu-des-ta, niin ei hän sii-tä luo-vu, kos-ka hän van-he-nee. Jo-ka las-tan-sa ra-kas-taa, se pi-tää hä-nen ai-na ku-ri-tuk-sen al-la, et-tä hän sit-te saa i-lon hä-nestä. O-pe-ta lus-ta ja ä-lä an-na hä-nen jou-ti-laa-na käy-dä, ett-ets tu-li-si hä-pi-ään hä-nen täh-ten-sä. Jo-ka vit-saan-sa sääs-tää, hän vi-haa las-tan-sa; vaan jo-ku hän-tä ra-kas-taa, hän ai-ka-nan-sa si-tä ku-rit-taa.

¶ ¶ Her-ra Ze-ba-oth! Au-tu-as on se ih-mi-nen, jo-ka Si-nuun us-kal-taa. Au-tu-aat o-vat ne ih-mi-set, jot-ka Si-nu-a pi-tä-vät vä-ke-nän-sä, ja sy-dä-mes-tän-sä va-el-ta-vat Si-nun jäl-kees. Kal-lis-ta mi-nun sy-dä-me-ni Si-nun to-dis-tuk-siis, ja ei ah-ne-u-den puo-leen. Kään-nä mi-nun sil-mä-ni pois kat-se-le-mas-ta tur-huut-ta; vaan vir-vo-ta mi-nu-a Si-nun tie-hes. Si-nun kä-tes o-vat mi-nun teh-neet ja val-mis-ta-neet: an-na mi-nul-le ym-mär-rys-tä op-pi-ak-se-ni Si-nun käs-ky-jäs. O-pe-ta mi-nul-le, Her-ra! Si-nun sää-ty-jes tie, et-tä mi-nä sen lop-puun as-ti kät-ki-sin. O-pe-ta mi-nu-a a-jat-te-le-maan mi-nun lop-pu-a-ni; tie-tääk-sä mi-nä, et-tä mi-nä er-ka-nen tääl-tä. Tut-ki

mi-nua, Ju-ma-la! ja ko-et-te-le mi-nun sy-dä-me-ni: ja kat-sos, jos mi-nä pa-hal-la tiel-lä lie-nen; niin saa-ta mi-nu-a i-jan-kaik-ki-sel-le tiel-le. Her-ra! Si-nun lau-pe-u-tes on i-jan-kaik-ki-nen: ä-lä Si-nun kä-si-a-laas hyl-kää. O-so-ta meil-le ar-mos, ja Si-nun au-tuu-tes an-na meil-le, Si-nun Poi-kas, Je-suk-sen Chris-tuk-sen, mei-dän Her-ram-me, kaut-ta! A-men.

1. O Herra! nuoruuteni ajan
Sinulle tahdon uhrata,
Ja suloisimman Armahajan
Myös pyhää mieltä noudattaa.
Siis ota mua suojahas,
Niin pysyn aina omanas.

2. Jo hywyhdelläs amarella
Toit minun muinen maailmaan;
Siis anna että warjos alla
Wakaana aina waellan.
Jaa, Sinuun turvaan, Isäni!
Mun luit kaikki päiwäni.

3. Suo mua, saamatointa wielä,
Sun Henkes aina johdattaa,
Niin ett'en turmelluksen tiellä
Sun armoos mahtais kadottaa;
Waan lahjas oikein käyttäisin,
Ja pyhän tahtos täyttäisin.

4. Jos maailmalta petetyksi,
Ja kiusausten waaroissa
Mun näet syntiin wietellyksi,
Ja surutointen seuroissa;
Niin saata mua neuwoillas,
Ja wahwista Sun awullas.

5. Suo ett'en tyhmin ajattele,
 Niin pettäin raukka itseni,
 Voiwani wanhuudessa vielä
 Parantaa monet wirheeni.
 En ymmärtää woi waiwainen,
 Jos näen päiwän huomisen.

6. Suo että armos oikein täytän,
 Ja pyhää mieltäs noudatan,
 Ja tehdyn walani niin täytän
 Ja pidän liittos ainian;
 Niin, laupeutes turwatan,
 Siäisen perin autuuden.

1. O taiwaallinen Isämme!
 Me köyhät lapses tulemme
 Sun laupeutes turvaamaan,
 Ja tarpeitamme anomaan;
 Ah! kuule huokauksemme,
 Ja anna rukoksemme.

2. Pyhästä Nimes pysyköön,
 Ja waltakuntas lewitköön
 Maailman kaiten äärihin:
 Sun tahtos tapahtukoon niin
 Mäti täällä ajassa,
 Kuin tapahtuu se taiwaassa.

3. Myös joka päivä leipämme
 Suo meille, rakas Isämme!
 Anteesi anna welkamme,
 Kuin me sen muille annamme;
 Ja kiusarsten waaroista,
 Pahasta meitä pelasta.

4. Sun waltakuntas kunnia
 On kiitettävä, Eorkia,
 Niin olet kaikkiwaltias,
 Kuin waiwaisille armias;
 Siis puolehemme katsahda,
 Ja lapsiasi armahda.

Herran Rufous.

Isä meidän, joka olet taivaassa!
 Pyhitetty olkoon Sinun Nimes.
 Lähes tulkoon Sinun valtakuntas.
 Tapahdukoon Sinun tahtos niin
 maassa kuin taivaassa. Anna meil-
 le tänä päivänä meidän jokapäiväi-
 nen leipämme. Ja anna meille mei-
 dän syntimme anteeksi, niinkuin me-
 fin anteeksi annamme meidän wel-
 wollistemme. Ja älä johdata mei-
 tä kiusaukseen. Mutta päästä meitä
 pahasta. Sillä Sinun on valta-
 kunta ja voima ja kunnia ijan-
 kaikkisesti. Amen.

U s k o n = T u n n u s t u s.

Minä uskon Jumalan päälle, Isän
 kaikkivaltiaan, taivaan ja maan Luo-
 jan.

Minä uskon Jeesuksen (Christuksen) päälle, Hänen ainoan Poikansa, meidän Herramme, joka siki Pyhästä Hengestä, syntyi Neitsestä Mariasta, piinattiin Pontius Pilatuksen alla, ristitiin päälle naulittiin, kuollettiin ja haudattiin; astui alas helwettiin, kolmantena päivänä nousi ylös kuolleista, astui ylös taiwaaseen, istuu Isän Jumalan kaikkivaltiaan oikealla kädellä, sieltä on tulewa tuomitsemaan eläwitä ja kuolleita.

Minä uskon Pyhän Hengen päälle, yhden pyhän Christillisen Seurakunnan, pyhän ihmisten yhteyden, syntien anteeksi saamisen, ruumiin ylösnousemisen, ja ijankaikkisen elämän. Amen.

Jumalan Kymmenen Käskyä.

Ensimmäinen Käsky:

Minä olen Herra sinun Jumalasi; Ei sinun pidä muita Jumalia pitämän minun edessäni.

Toinen:

Ei sinun pidä turhaan lausuman

sinun Herras Jumalas Nimeä, sillä ei Herra pidä sitä rankaisemata, joka Hänen Nimensä turhaan lausuu.

Kolmas:

Muista Lepopäivää, ettäs sen pyhittäisit.

Neljäs:

Sinun pitää kunnioittaman Isäns ja Nitiäs, ettäs menestyisit ja kauan eläisit maan päällä.

Viides:

Ei sinun pidä tappaman.

Kuudes:

Ei sinun pidä huorin tekemän.

Seitssemäs:

Ei sinun pidä warastaman.

Kahdeksas:

Ei sinun pidä wäärää todistusta sanoman lähimmäistäs vastaan.

Yhdeksäs:

Ei sinun pidä vyttämän lähimmäises huonetta.

KymmeneS:

Ei sinun pidä himoitseman lähim-
mäises emäntää, eikä hänen palvelia-
tansa, eikä piikaansa, eikä hänen här-
käänsä, eikä hänen juhtaanSa, eikä mi-
tään, kuin lähimmäises oma on.

Kaikki Käskyt suljetaan näihin sanoihin:

Sinun pitää rakastaman Herraa Jumalatas
kaikesta sydämeStäs, ja kaikesta sielustas, ja kai-
kesta mielestäs, ja kaikesta voimastas: Ja sinun
pidää rakastaman lähimmäistäs niinkuin itseäs.

Kaikki siis mitä te tahdotte, että ihmisten pi-
tää teille tekemän, se tehkäätkä te myös heille: sillä
tämä on Laki ja Prophetat.

Belkää Jumalata, ja pidä Hänen Käskynsä:
sillä sitä tulee kaikkein ihmisten tehdä.

Kasteen Saframentti.

(jonka Herramme Jeesus Kristus sääti, näin sanoen Dpe-
tuslapsillensa:)

Menkäätkä kaikkeen maailmaan, ja
saarnatkaa Ewangeliiumia kaikille luo-
duille. Joka usko ja kastetaan, se tu-
lee autuaaksi, mutta joka ei usko, se
kadotetaan. Minulle on annettu kaikki
voima taiwaassa ja maan päällä. Men-
käätkä siis ja opettakaa kaikkea kansaa,

ja kastakaat heitä Nimeen Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen. Ja opetta-
kaat heitä pitämään kaikki, kuin Minä
olen teille käskenyt. Ja katso! Minä
olen teidän kansianne joka päivä maail-
man loppuun asti. Ellei joku synny
Vedestä ja Hengestä, ei hän taida Ju-
malan valtakuntaan sisälle tulla. Mi-
tä lihasta syntynyt on, se on liha, ja
mitä Hengestä syntynyt on, se on henki.

Rippi eli synnin päästö.

(Näin sanoi Herra Jeesus Kristus Pyhälle Pietarille ja
muille Dpetuslapsillensa:)

Minä annan sinulle taiwaan walta-
kunnan avaimet: ja mitä sinä sidot maan
päällä, sen pitää oleman sidotun taiwais-
sa: ja mitä sinä päästät maan päällä, sen
pitää oleman päästetyn taiwaisssa. Otta-
kaat Pyhä Henki; joille te synnit anteeksi
annatte, niille ne anteeksi annetaan; ja joil-
le te ne pidätte, niille ne owat pidetyt.

Herran Ehtoollinen.

Meidän Herra Jeesus Kristus si-
nä yönä, jona Hän petettiin, otti Pei-
wän, kiitti, mursi ja antoi Dpetuslap-

sillensa ja sanoi: Ottakaat ja syökää, tämä on Minun Ruumiini, joka teidän edestänne annetaan; se tehkää te Minun muistokseni.

Samalla muotoa Ghtoossisen jälkeen otti Hän myös Kalkin, kiitti, antoi heille ja sanoi: Ottakaat ja juokaat tästä kaikki, tämä on Uuden Testamentin Kalkki Minun Veressäni, joka teidän ja monen edestä wuodatetaan syntein anteeeksi antamiseksi; se tehkää, niin usein kuin te juotte, Minun muistokseni.

RuoKa = Pukuja.

1. Ruoalle käydessä:

Kaikkein filmät wartioitsewat Sinua, Herra! ja Sinä annat heille ruoan ajallansa. Sinä awaat kätes ja rawitset kaikki, kuin eläwät, suosiolla. Sunnia olkoon Isälle ja Pojalle ja Pyhälle Hengelle, niinkuin alusta on ollut ja nyt ja aina iiankaiikkisesta iiankaiikkiseen! Amen.

Isä meidän, joka olet taiwaisa! j. n. e.

Herra Jumala, taiwaallinen Isä! siunnaa meitä ja näitä Sinun lahjojas, jottas

meille ruumiin ravinnoksi armollisesti su-
nut olet! Ja anna pyhä armos, että me
kohtuullisesti ja Sinun mieltäs rikkomata
niitä nautitsisimme ja tykömme ottaisim-
me! Sinun Poikas, Jesuksen Christuksen,
meidän Herramme, kautta. Amen.

Sywyhttä Herran Aina lausukaamme!
Ravinnon, juoman Häneltä me saamme.
Suolen Hän meistä Joka päivä kantaa;
Tarpeemme meille Armiasti antaa.

2. Ruoalta päästyä:

Kiittäkääät Herraa, sillä Hän on hy-
vä ja Hänen laupeutensa pysyy iankaikki-
sesti; joka ruoan antaa jokaiselle hengelle,
joka eläimille antaa heidän ruokansa ja
kaarneen pojille, jotka Häntä awuksensa
huutawat! Kunnia olkoon Isälle ja Pojal-
le ja Pyhälle Hengelle, niinkuin alusta on
ollut, ja nyt ja aina iankaikkisesta ian-
kaikkiseen! Amen.

Isä meidän, joka olet taiwaisa! j. n. e.

Me kiitämme Sinua, rakas taiwaalli-
nen Isä! Jesuksen Christuksen, meidän Her-
ramme, kautta, kaikkein Sinun hyvän te-
kois ja liiatenkin näiden Sinun lahjais e-
destä, jotka me nyt Sinun laupeudestas

nautinneet olemme; ja rukoilemme Sinun pyhää armoas, että niinkuin ruumis on ravintonsa saanut, mahtais myös sielu Sinun pyhällä sanallas aina wirvoitetuksi tulla, Sinun rakkaan Poikas, Jesuksen Christuksen, kautta. Amen.

Kiitos olkoon Jumalalle, Ruumiin, sielun ruokkialle! Armostansa auttakohon, Neuvokohon ja saattakohon, Suloisesti suo-
jeltkohon, Esiwallan warjeltkohon, Rauhan aina antakohon, Viimein iloon kantakohon!

A m u = R u k o u s s i a.

Sinun pyhään Nimees, Sinä ristin-
naulittu Herra Jesu Christe! minä nyt
nousen. Sinä, joka minun kalliilla werel-
läs lunastit, Sinä minua tänä päivänä
ja joka hetki hallitse, auta, warjele, siunaa;
ja anna hyvä onni ja jumalinen meno mi-
nun asioissani ja töissani, että minun elä-
mäni ja aiwoitukseni Sinun kiitokseskes ja
kunniakses tulis! Bahwista minua myös
kaiikkiin hywiin töihin tänä päivänä ja jo-
ka päivä, ja tämän onnettoman elämän
perästä johdata minua ijankaiikkiseen elä-
mään! Amen.

Minä kiitän Sinua, minun taiwaalli-

nen Isäni! Jesuksen Christuksen, Sinun rakkaan Poikas, kautta, ettäs minua tänä yönä kaikesta waarasta ja wahingosta armollisesti warjellut olet; ja rukoilen Sinua, ettäs minulle anteeksi antaisit kaikki minun syntini, joilla minä tänä yönä Sinun mieles rikkonut olen, ja myös tänä päivänä warjelisit minua kaikesta synnistä ja pahudesta, että minun elämäni ja kaikki minun työni mahtais Sinulle kelwata; sillä minä annan itseni, sieluni, ruumiini ja kaikki thyni, kuin minulla on, Sinun haltuus ja huomaas. Sinun Pyhät Enkelis olkoot minun kanssani ja älkööt kühunkaan minusta luopuko! Sinun Pyhä Henkes walaiskoon ja hallitkoon minua, ettei se paha wihamies, Perkele, minusta mitäkään voitaisi! Amen.

Ch t o o = R u k o u k s i a.

Minä kiitan Sinua, minun taidvaallinen Isäni! Jesuksen, Christuksen Sinun rakkaan Poikas, kautta, ettäs minua tänä päivänä kaikesta waarasta ja wahingosta armollisesti warjellut olet; ja rukoilen Sinua ettäs minulle anteeksi antaisit kaikki minun syntini, joilla minä tänä päivänä

sinun mieles rikkonut olen, ja ettäs tänä yönä minua armollisesti warjelisit ja minusta murheen pitäisit; sillä minä annan itseni, ruumiini ja sieluni ja kaikki tyyni, kuin minulla on, Sinun huomaas ja käsiis. Sinun Pyhät Enkelis olkoot minun kanssani ja älkööt kühunkaan minusta luopuko! Sinun Pyhä Henkes walaiskoon minua, ettei se paha wihemies, Perkele, minusta mitäkään woittaisi! Amen.

Walwo Herra, rakas taiwaallinen Isä! meidän ylitsemme, ja warjele meitä sieltä kawalalta kiusaajalta, joka aina ympäri käy, etsein fetä hän sais hukuttaa: anna meille armojas, että me wahwalla uskolla miehuullisesti häntä wastustaisimme, ja tänä yönä Sinun pyhän warjelukses alla murheetoinna lepäisimme, Sinun rakkaan Poikas, Jesuksen Christuksen, meidän Herramme, kautta. Amen.

Katso Herra! jos me mafaamme eli walwomme, niin me olemme Sinun omas; jos me elämme eli kuolemme, niin Sinä olet meidän Jumalamme, joka meidät luonut olet. Sentähden rukoilin minä Sinua: älä anna apus olla kaukana minusta; warjele minua kiltwelläs, ja tue minua woi-

mallas! että minä rauhallisesti lepäisin, hywin makaisin, ja sitte kaikkena elinaikana ni Sinua pyhydessä ja vanhurskaudessa palvelisin; Sinun rakkaan Poikas, Jesuksen Christuksen, meidän Herramme, kautta. Amen.

P a s t e n R u k o u s.

Herra Jumala taiwaallinen Isä! me rukouksemme Sinua: Siun rakkaan Poikas, Jesuksen Christuksen, tähden lainaa meille pyhä armos, että me oikiasa uskossa, hywisä tawoissa ja opissa päivä päivästä kaswaisimme ja lisääntyisimme; ja että Sinä meitä, meidän vanhempiamme ja esivaltaamme tänä päivänä kaikesta pahudesta armollisesti warjella ja suojella tahtoisit. Amen.

O r p o l a p s e n R u k o u s.

O laupias Jumala! joka olet isättömän turwa ja auttaja ja oikia Isä kaikille, jotka lapsittsi kutsutaan taiwaassa ja maassa, armahda minua wiheliäistä orpolasta, joka siihen waiwaloiheen tilaan joutunut olen, ettei minulla, paitsi Sinua, ketään ole, joka todella minun parastani katsois! Sinä olet Isäni, turwani ja auttajani; opeta minua oikein Sinua ja iankaikkisen elämän tietä tuntemaan! Kehoita jumalisia ihmisiä minua oikein johdattamaan, että minä kaikissa kunniallisissa ja luwallisissa menoissa kaswaisin! Warjele minua kaikista pahoista ja jumalattomista kansa-

käymisistä ja kaikesta kuin minua pahentaa taitaisi! Nuta että minä kaikkinaista kiusausta oikialla uskolla vastaan seisoin, ja Sinua oikiassa jumalisuudessa tässä maailmassa palvelisin, ja sitte Sinun tykönäs ijankaikkisesti eläisin! Jesuksen Christuksen, meidän Herramme, kautta. Amen.

R u k o u s R a u h a s t a.

O Herra Jumala! jolta pyhät halut, oikiat neuvot ja wanhurksaat työt tulewat, anna Sinun palvelioilles se rauha, jota maailma ei antaa taida, että meidän sydämemme Sinun käskys alle annetut olisimat, ja kaikki wihamiesten neuvot särje, että meidän elämämme Sinun warjelukses alla lewossa olisi! Jesuksen Christuksen, meidän Herramme, kautta. Amen.

Suo, Herra! rauhaa kansalles,
 Pois wiholliset poista,
 Suo rauhaa Seurakunnallesi;
 Ei löydy ketään toista,
 Kuin riidat estää taitaa.

Anna, Herra! rauha kaikille maakunnille, onni ja terweys itsensänsäädylle.

Y h t e i s i ä R u k o u k s i a.

Nuta meitä walwoissamme, Herra! kätke meitä maatessamme, että me walwoissimme Christuksen kanssa, ja rauhasssa lepäissimme. Sinun haltuus Herra Jumala minä annan minun henkeni ja sieluni, että häntä Christuksessa, joka on meidän elämämme ja ylösnousemismme, sitä ijankaikkisesta tuolemasta warjelijit. Ja rukoulemme Sinua, että

Sinä, joka se totinen waltuus olet, Sinun armos
 paisteen minun pimiään sydämeeni wuodattaisit,
 Sinun rakkaan Poikas, Jesuksen Christuksen, mei-
 dän Herramme, kautta. Amen.

Laupias Jumala, rakas taiwaallinen Isä,
 jonka laupheidella ei yhtään loppua ole! Sinä jo-
 ka olet kärsiwäinen, pitkämielinen, ja suuresta ar-
 mosta anteeksi annat kaikki pahanteot, rikokset ja
 synnit! Me olemme (sen pahempi) tehneet syntiä
 isäimme kanssa; me olemme wäärin tehneet ja ol-
 leet jumalattomat ja Sinun mieles rikkoneet: Si-
 nulle ainoalle olemma me syntiä tehneet, ja Si-
 nun edessäs pahoin tehneet; mutta älä muistele
 meidän entisiä pahoja tekojamme: armahda meitä
 nopeasti; sillä me olemme sängen wiheliäisiksi jou-
 tuneet: auta meitä Jumala, meidän Wapahtajam-
 me! Sinun Nimes kunnian tähden: wapahda mei-
 tä ja anna meille kaikki syntimme anteeksi, ja an-
 na meille Sinun Pyhän Henges armoa, paran-
 taaksemme syntistä elämätämme, ja saadaksemme
 Sinun kanssas ijankaikkisen elämän, Sinun Poi-
 kas, Jesuksen Christuksen, meidän Herramme,
 kautta. Amen.

Herra siunatkoon meitä ja warjelkoon
 meitä, Herra walistakoon kaswonsa meidän
 päällemme ja olkoon meille armollinen, Her-
 ra kääntäkoon kaswonsa meidän puoleemme
 ja antakoon meille ijankaikkisen ranhan!
 Nimeen Isän ja Pojan ja Pahan Hengen.
 Amen.

Jesuksen Christuksen maallisesta elämästä:

Jesuksen Christuksen, Jumalan Pojan, meidän Vapauttajamme, tulemisesta maailmaan antoi armias Jumala lupauksen jo kohta sen jälkeen, koska ihmiskunnan ensimmäiset esi-wanhemmat, Adami ja Ewa, olivat wiattomuuden autuaasta tilasta, johon Jumala oli heidät luonut, langenneet synnin ja kuolevaisuuden wiheliäisyyteen. Tämän lupauksen uudisti Jumala Abramille, Israelin (eli Judan) kansan esi-isälle, jonka kanssa Hän teki sen liiton, että Christuksen, lihansa puolesta, piti syntymän hänen suruustansa; ja pyhäin Prophetainsa kautta piti Jumala edelleen lupauksensa Abramin sukukunnan muistossa siihen aikaan asti, jonka Hän oli Messian (Christuksen) tulemiselle katsonut. Noin 4000 vuotta maailman luomisen jälkeen, koska Romalaisten ja heidän Keisarinsa, Augustuksen, valta oli ylimmälläään, ja koska Kuningas Herodes heidän ylivaltansa alla hallitsi Judan maata, tuli tämä Jumalan lupaus täytetyksi, ja Jesuksen Christuksen, Lunastajamme, maallisen elämän vaiheet ovat, lyhykäisestii kertoen, nämät:

Hän syntyi Bethlehemin kaupungissa, Judan maassa. (Hänen syntymä-päivänsä muistoksi wiettävät kaikki Christit pyhää Tuolujuhlaa). Jo 12 wuolijena, koska Hän maallisten vanhempainsa, Marian ja Josefihin, kanssa oli Nazarethistä, jossa he asuivat, tullut Jerusalemiin, Judanmaan pääkaupunkiin, Pääsiäisjuhlaa wiettämään, opetti Hän siellä Templissä (Kirkossa), ja "kaikki, jotka Häntä kuulisivat, hämmästyivät Hänen ymmärryksensä ja wastaustiansa." Kolmen kymmenen wuoden vanhana wihitti Hän kasteen kautta itsensä Lunastajaksemme. Kaste toimitettiin Johannes Kastajalta, joka saarnaten ja kasteen oli pyhätymyt valmistaa Judan kansaa Christusta vastaan ottamaan. Kasteensa jälkeen waelsi Jesus Christus Dpetuslastensa kanssa joka paikoin Judean ja Galilean maissa, saarnasi Lunastuksen Ewangeliumia (se on, iloista sanomaa), oli ihmisille pyhäinä esikuwana, ja teki monta ihmettyötä. Uina Hänen syntymästänsä asti pelkäsiwät ja wainosiwät Häntä Judalaisten

ylimmäiset; ja yhden oman Opetuslapsensa, Judas Ischariothin, petoksen kautta joutui Hän viimein näiden vihollistensa käsiin. Niin wiettiin Hän Judalaisten korkeimman Dikeuden istuimen eteen, ja sekä siinä, sekä jälestäpäin Romalaisen Maanherran, Pontius Pilatuksen, edessä tehtiin Häntä vastaan wääriä kanteita ja todistuksia, ja niiden perästä tuomittiin Hän ristinnaulittawaksi. Tuomio täytettiin perjantaina ennen Pääsiäistä, Golgatha-nimisessä rangaistuspaikassa; ja oli silloin Jeesus 33 vuoden iässä. Hän kuoli ja haudattiin; mutta nouxi ylös kolmantena päivänä; ja nousunsa muistoksi wietämme me pyhää Pääsiäis-juhlaa. Vielä wiihyi Hän, näkywässä muodossa, 40 päivää Opetuslastensa luona, puhuen heille Jumalan waltakunnasta. Sitte astui Hän ylös taiwaaseen, josta Hän, omain sanainsa mukaan, on kerran tulewa tuomitsamaan eläviä ja kuolleita.

Armollisin Armahtaja,
 Pängenneitten Lunastaja!
 Sinuun totta turvaamme;
 Astu, Jeesu! kanssamme.

Armoos ehkä mahdottomat,
 Kuitenkin me kelwottomat
 Ansiobos luotamme;
 Astu, Jeesu! kanssamme.

Pahasta Sun kansas päästä,
 Synnin petoksesta säästä!
 Tätkiäs jos seuraamme,
 Astu, Jeesu! kanssamme.

Ole läsnä menoissamme,
 Läsnä ajatuksissamme!
 Apuas kuin anomme,
 Astu, Jeesu! kanssamme.

Ta kuin viimeiseltä tästä
 Surkiasta elämästä
 Taiwaan taloon muutamme;
 Astu, Jeesu! kanssamme.

Suomalaiset ja Latinaiset Numerot,
ja muut
Luvunlasku-merkit:

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.
I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.				
XIII.	XIV.	XV.	XVI.	XVII.	XVIII.	XIX.	XX.				
21.	22.	23.	24.	25.	30.	40.	50.	60.	70.		
XXI.	XXII.	XXIII.	XXIV.	XXV.	XXX.	XL.	L.	LX.	LXX.		
80.	90.	100.	200.	300.	400.	500.	600.	700.			
LXXX.	XC.	C.	CC.	CCC.	CD.	D.	DC.	DCC.			
800.	900.	1000.	2000.	3000.	4000.						
DCCC.	CM.	M.	MM.	MMM.	MMMM.						
100,000.	1000,000.	1847	(MDCCCXLVII).								

+ (Plus) Lisäys-merkki, joka pannaan yhteen laskettavien numeroin eli luvuin välille, esim. $6+4$, se on: 6 ja 4 ovat yhteen laskettavat.

— (Minus) Vähenys-merkki, joka pannaan pois-otettavan eli luvua vähentävän numeron eli luvun edelle, esim. $20-7$, se on: 20 on 7:mällä vähennettävä, eli 7 on otettava 20:neistä.

× eli . Kerronta-merkki, joka pannaan kahden toisillansa ferrottavien numeroin eli luvuin välille, esim. 5×6 , se on: 5 kertaa 6, eli 6 kertaa 5.

: Jako-merkki, joka pannaan kahden numeron eli luvun välille, joista edellinen on jaettava niin moneen osaan, kuin toinen näyttää, esim. $20:5$, se on: 20 jaettavoon 5:teen osaan.

= **Tasa:** eli Yhtäläisyys=merkki, joka merkitsee, että luvut kahden puolen tekewät yhden verran, esim. $3+7=10$, se on: 3 ja 7 yhteen laskeituna tekewät 10; $11-6=5$, se on: 11, 6:delta vähennetty, eli josta 6 on otettu, tekee 5; 6×7 eli $7 \times 6=42$, se on: 6 kertaa 7, eli 7 kertaa 6, tekee 42; $24 : 3=8$, se on: 24 jaettuna 3:meen osaan, antaa 8 joka osalle.

Kerto- ja Jafo-taulu.

2 kertaa	2 tekee	4	4 kertaa	4 tekee	16	7 kertaa	7 tekee	49	
2	×	3 =	4	×	5 =	7	×	8 =	56
2	×	4 =	4	×	6 =	7	×	9 =	63
2	×	5 =	4	×	7 =	7	×	10 =	70
2	×	6 =	4	×	8 =				
2	×	7 =	4	×	9 =				
2	×	8 =	4	×	10 =	8 kertaa	8 tekee	64	
2	×	9 =				8	×	9 =	72
2	×	10 =				8	×	10 =	80
			5 kertaa	5 tekee	25				
			5	×	6 =	9 kertaa	9 tekee	81	
			5	×	7 =	9	×	10 =	90
			5	×	8 =				
			5	×	9 =	10 kertaa	10 tekee	100	
			5	×	10 =	10	×	100 =	1000
3 kertaa	3 tekee	9	6 kertaa	6 tekee	36				
3	×	4 =	6	×	7 =	100 kertaa	100 tekee	10,000	
3	×	5 =	6	×	8 =	100	×	1000 =	100,000
3	×	6 =	6	×	9 =				
3	×	7 =	6	×	10 =	1000	×	1000 =	1,000,000
3	×	8 =							
3	×	9 =							
3	×	10 =							

1:nen Muistutus: Kertoessa on yhtäkaikki kumpasella luvulla toinen kerrotaan, esim. 3×6 eli $6 \times 3=18$. 4×5 eli $5 \times 4=20$, se on 3 kertaa 6, eli 6 kertaa 3 tekee 18. j. n. e.

2:nen Muistutus: Jos luku, joka kahden luvun kerrosta on tullut (syntynyt), jaetaan niin moneen osaan, kuin yksi niistä näyttää; niin karttuu niin monta joka osalle kuin toinen niistä näyttää, esim. $18 : 6=3$, se on: 18 jaettuna 6:teen osaan antaa 3 osalle, eli 18 jaettuna 3:meen osaan antaa 6 osalle.

~~317.XI.33,~~

Against 1

MB 7265

X

